

Mátyás Melinda – Szabó Panna –
Székelyné Török Tünde

HAGYOMÁNYOK ÉS KIHÍVÁSOK V.
KÖNYVTÁRSZAKMAI NAP AZ ELTE
EGYETEMI KÖNYVTÁRBAN

Kálóczi Katalin

❖ Az ELTE Egyetemi Könyvtár 2016. augusztus 31-én ötödik alkalommal rendezte meg a Hagyományok és kihívások című szakmai konferenciáját. 2011-ben, öt évvel ezelőtt indult ez a ma már rendezvénysorozatnak tekinthető program, amelynek kezdetektől fogva az a fő célkitűzése, hogy az intézményben dolgozó könyvtárosok bemutassák az Egyetemi Könyvtár falain belül folyó műhelymunkát. Ezzel összhangban az elmúlt években több előadás foglalkozott a digitalizálással, a digitális tartalmak kezelésével: az Egyetemi Könyvtár muzeális értékű, mintegy 1,2 millió cédulát tartalmazó Alapkatalógusának digitalizálásával, a metszetgyűjtemény feltárásával, a jezsuita tudósok kéziratának hozzáférhetővé tételével. Évről évre figyelmet fordítottunk a könyvtárhasználók számára kifejlesztett új szolgáltatásaink bemutatására, például részletesen tájékozódhattak az érdeklődők a dokumentumok távoli kikérésének lehetősé-

géről. Saját eredményeink ismertetésén túl az éppen aktuális, a szakmai közvélemény számára fontos témákat is napirendre tűztünk. E koncepció keretében foglalkoztunk többek között a könyvtári minőségügy kérdéseivel, a könyvtáros és információs szakemberek képzésének aktualitásaival, a tudományos, intézményi repozitóriumokkal és a hozzájuk kapcsolódó jogi kérdésekkel. Az idei előadások a hazai egyetemi könyvtárügy tendenciáit és eredményeit mutatták be, a délutáni szekciók pedig a muzeális gyűjtemények kezelése, valamint a komplex adatbázis-keresők témacsoportok köré épültek.

A program *Kálóczi Katalinnak*, az ELTE Egyetemi Könyvtár főigazgatójának előadásával kezdődött, amelyben áttekintette a könyvtárszakmai napok történetét. Értékként külön kiemelte, hogy számos területen partneri kapcsolatban működünk együtt és dolgozunk az egyetem oktatási és igazgatási szer-

vezeti egységeivel: rendszeres meghívott előadóink között említette az ELTE Bölcsészettudományi Kar Könyvtár- és Információtudományi Intézetének igazgatóját, *Kiszl Pétert* és kollégáit, valamint az egyetem különböző szervezeti egységeinek munkatársait, akikkel közös projekteket valósítottunk és valósítottunk meg. A külső előadók sora egyúttal arra is példa, hogy a rendszeres, kölcsönösségen alapuló szakmai együttműködés lehet az alapja a jó gyakorlatok megosztásának, a színvonalas szakmai diskurzusok kialakításának.

Szalay Péter, az ELTE tudományos ügyekkel foglalkozó rektorhelyettese előadásában a könyvtáraknak az ELTE stratégiai céljai szolgálatában betöltött szerepéről és a szolgáltatások fejlesztésének, a szolgáltatásközpontú arculat

kialakításának fontosságáról beszélt. Ez év tavaszán készült el az egyetemnek a 2016 és 2020 közötti periódusra vonatkozó intézményfejlesztési terve, az abban lefektetett fő stratégiai irányok – úgymint új, átfogó kiválósági program kidolgozása és elindítása; a kiválóság erősítése a kutatás terén; a képzés hatékonyabb nemzetköziesítése; az egyetem teljesítményének szisztematikus monitorozása, az oktatók teljesítményelvű értékelésének megvalósítása – mindegyike feltételezi a modernizált könyvtárak eredményes működését. Ugyanakkor az ELTE könyvtárainak fő törekvése, hogy az egyetem stratégiai céljainak megvalósítását szolgálják. Ennek szellemében fogalmazódott meg az Egyetemi Könyvtári Szolgálat tagkönyvtáira vonatkozó könyvtári stratégia,

Kiszl Péter

Szalay Péter

amely a bibliotékák hagyományos szerepe mellett a hangsúlyokat a hatékonyan működő szervezetre, a tartalomszolgáltató tudásközpontként való működésre, az ELTE tudományos működését támogató tevékenységekre, a tanulási központ és közösségi tér biztosítására helyezi.

Az Irányok, eredmények a hazai egyetemi könyvtárügyben című szekció meghívott előadói között ezúttal is szerepelt az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézetének igazgatója, Kiszl Péter, aki Az IFLA stratégiai célkitűzései – hazai és nemzetközi párhuzamok címmel tartotta meg prezentációját. Témaválasztásának különleges aktualitást adott a szakmai sajtó hasábjain e tárgyban éppen akkortájt folyó párbeszéd, amely többek között a téma hazai tárgyalásának, ismertetésének hiányát kifogásolta. Az előadó az IFLA 2016–2021-re szóló stratégiai tervén belül külön figyelmet fordított a kiemelt

stratégiai irányok (Libraries in Society; Information and Knowledge; Cultural Heritage; Capacity Building) bemutatásának.

Az Egyetemi Könyvtár legújabb fejlesztései, munkái közül az úgynevezett dezideráta szolgáltatás bevezetésének folyamatába avatta be az érdeklődőket *Czinki-Vietorisz Gabriella* könyvtáros. E lehetőség lényege, hogy a beszerzésre tett javaslataikat az olvasók online juttathatják el a szerzeményezéssel foglalkozó munkatársaknak. *Garamvölgyi László* webtartalom-fejlesztő a felsőoktatási könyvtárak fő célközönségének, az Y generáció tagjainak bemutatásával arra hívta fel a szakemberek figyelmét, hogy a velük való kommunikáció során alkalmazkodnunk kell a megváltozott szokásaikhoz. Ők már úgy nőttek fel, hogy az online információcsere az életük szerves része, a személyes kontaktusra törekvés kevésbé kap hangsúlyos szerepet. Éppen ezért a könyvtáraknak

is egyre dominánsabban jelen kell lenniük az online (közösségi) terekben. A délelőtti szekció *Csuk Csabának*, a Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központi Könyvtár igazgató-helyettesének előadásával zárult, melynek során megismerhettük a szombathelyi intézményben eredményesen alkalmazott tanulástámogató szolgáltatásokat.

A délutáni program két szekcióban folytatódott: a muzeális gyűjteményekről, illetve a komplex adatbázis-keresőkről hallhattak az érdeklődők előadásokat a téma neves szakembereinek tolmácsolásában.

A muzeális szekcióban először *Cséka György*, az ELTE Egyetemi Könyvtár Közönségszolgálati Osztályának megbízott vezetője beszélt a könyvtár XIX. századi és modern fotóiról. Az előadás első felében kultúrtörténeti kontextusban járta körül a logocentrikus és a képkultúra összefüggéseit, a fotók leírásának és értelmezésének nehézségeit, magyarázatot adva a könyvtárak vizuális dokumentumainak, fotográfiai anyagainak viszonylagos rejtettségre, feldolgozottságuk fokára. Az előadás további részében az Egyetemi Könyvtár néhány fotólelete került bemutatásra, többek között a Fenton-fotográfia, egy

Muzeális szekció

orientalizáló és egy első világháborús album, továbbá a könyvtárról készült XIX. századi és XX. század eleji fotográfiaiak. *Újváriné Tüskés Anna*, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézetének tudományos segédmunkatársa Pauler Tivadar jogi szakkönyvtárának kutatási munkálataiba nyújtott bepillantást. Előadását gazdagon illusztrálta Pauler kézírásos könyvbejegyzéseinek bemutatásával, valamint a könyvtárának értékes darabjairól készült képekkel. A következő előadásban *Mátyás Melinda*, az ELTE Egyetemi Könyvtár Gyűjteményszervezési Osztályának munkatársa beszélt a könyvtár Hevenes-, Kaprinai-, Pray-kéziratgyűjteményének jelenlegi metaadat-gazdagítási és javítási folyamatairól. Előadásában bemutatta a kollekciónéhány, csak kéziratoson fennmaradt történeti forrását és az oklevélmásolatok feldolgozási gyakorlatát. *Domokos György*, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem docense az ELTE Egyetemi Könyvtár Cod. Lat. 23-as jelzetű kódexében található Vergerio-grammatikáról beszélt, ismertette a kézirat általános adatait, a nyelvtani mű felépítését és a műben található posztillákat, a szöveggel összefüggő, illetve esetleges bejegyzéseket. *Gyuricza Andreának*, az MTA Könyvtár és Információs Központ (MTA KIK) Gyűjteményszervezési Osztály fiatal kutatójának témája a Nemzeti Casino állományrész kalandos történetének és könyvtári feldolgozásának ismertetése volt. Bemutatójában láthattuk az egykori Casino-épületet és az erede-

ti könyvtár képét, valamint a könyvek jelenlegi raktári elhelyezését is. A feldolgozás jelenlegi állásáról elmondta, hogy a tizenhétézer-hétszáz őrzött kötetből közel ötezer-hétszáz van katalogizálva. Valamennyi dokumentum címlapját, tartalomjegyzékét digitalizálják, és a digitális másolatot elérhetővé teszik az adott leírásnál a katalógusban. A szekció záró előadásában *Tóth Béla*, az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi Szakkönyvtár munkatársa ismertette kutatását az ELTE Egyetemi Könyvtár remotagyűjteményéről. A kollekción zárta hozzáférésű tárként alakították ki a politikai okok miatt tiltólistára tett kiadványokból. (Itt tartották nyilván például Konrád György *A cinkos* vagy George Orwell *Ezerkilencszáznyolcvannég* című könyvét.) A vizsgálat kiterjedt többek között a művek témáira, a szerzőikre és az elkülönített állományrész későbbi sorsára is.

A komplex adatbázis-keresőkkel foglalkozó szekció bevezető előadását *Naszádos Edit*, az MTA KIK Szakinformatikai Osztályának vezetője tartotta meg, aki többek között egy Esterházy Pétertől vett idézettel („*Keveredik az olvasás és az információszerzés*”). In: Esterházy Péter Friderikusz műsorában, 2015. XII. 17.) jellemezte a digitális világot, a digitális nemzedéket. A könyvtárak új szerepét elemezve elsősorban az új keresési, kutatási (discovery) szolgáltatások bemutatására fókuszált, részletezve a discovery rendszer elemeit, az alkalmazott technikákat. Röviden áttekintette a legismertebb komplex adat-

bázis-keresők rendszerét (EDS, Primo, VuFind, Summon, WorldCat), melyekről ezt követően könyvtárosok, informatikusok osztották meg tapasztalataikat a saját könyvtárak gyakorlata alapján. *Börzsönyi Nóra* a Budapesti Corvinus Egyetemen alkalmazott, *Haász Antal*, az MTA KIK könyvtárosa a Primo, *Virág Gabriella*, az ELTE Egyetemi Könyvtár munkatársa a VuFind, és *Samuelis Judit*, a Pavol Safarik Egyetem könyvtárosa a Summon kereső felhasználó-központú ismertetését vállalta, szemléletes példákkal illusztrálva.

Mindkét délutáni program szakmai diskurzussal zárult, Mátyás Melinda és

Naszáros Edit moderátorok vezetésével. A rendezvény sikeres megvalósítását az EBSCO, az ELTE Egyetemi Könyvtárért Alapítvány, az Ex-Lh Kft. és a ProQuest támogatta.

A konferencia anyagát az előző évi gyakorlathoz hasonlóan (Hagyományok és kihívások. IV. Országos Könyvtárszakmai Nap, 2015. Szerk. Szabó Panna, Székelyné Török Tünde. Budapest, ELTE Egyetemi Könyvtár, 2016.) idén is kötetbe rendezzük, megjelenése 2017 első hónapjaiban várható. A konferencián bemutatott prezentációk elérhetők az ELTE repositóriumában (<https://edit.elte.hu>). ■

Adatbázis-kezelő szekció